

בש"פ 728/23 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 728/23

לפני: כבוד השופט י' כשר

העורר: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי לנוער
בירושלים מיום 10.1.2023 במ"ת 44333-11-21
שניתנה על-ידי כב' השופט א' אברבנאל

תאריך הישיבה: ט' בשבט התשפ"ג (31.01.23)

בשם העורר: עו"ד מיכאל עירוני

בשם המשיבה: עו"ד עודד ציון

החלטה

לפניי ערר לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, על החלטת בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט א' אברבנאל) מיום 10.1.2023 במ"ת 44333-11-21.

1. נגד העורר, יליד שנת 2004, הוגש ביום 18.11.2021 כתב אישום המייחס לו את רצח אביו המנוח, וכן עבירת איומים כלפיו, לפי סעיפים 300(א) ו-192 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, בהתאמה.

עמוד 1

על פי המתואר בכתב האישום, בין העורר לאביו, שאובחן מספר שנים קודם לכן כסובל ממחלת נפש, התנהלה מערכת יחסים טעונה שכללה עימותים מילוליים על רקע חינוכי ודתי. בגין עימותים אלו הוזעקה המשטרה מספר פעמים לבית המשפחה.

ביום 12.9.2021 איים העורר על אביו בסכין בשר בעלת להב באורך 16.5 ס"מ (להלן: הסכין), על רקע עימות מילולי בין השניים. במסגרת האירוע המתואר, העורר ביצע תנועות של דקירה עם הסכין כלפי דלת החדר בה הסתגר אביו, והטיח לעברו "אם יש לך אומץ תצא". בהמשך, אף אמר לאחותו כי: "אני מסוגל לדקור אותו ואני אשב עליו בכלא כל החיים שלי". למוקד המשטרה, אמר בהזדמנות זו, כך: "אני לא יכול להתאפק עוד מעט".

כתב האישום ממשיך ומתאר כי ביום 29.10.2021 התרחשו מספר עימותים מילוליים בין העורר לאביו, שבמהלכם אמר העורר לאמו: "יום אחד אני אדקור אותו. אני אהרוג אותו. אני אשב בכלא ואהרוס לעצמי את החיים". רצף העימותים בין השניים נמשך לאורך הערב ולאורך הבוקר שלמחרת.

למחרת, ביום 30.10.2021, בעקבות ויכוח בין השניים, הטיח העורר צלחת אוכל על קיר הסלון. בהמשך לכך, ולאחר שאביו לקח מחדרו של העורר פאוץ' ובו חפצים אישיים שלו, התפתח בין השניים עימות נוסף. בשלב מסוים פנה העורר למטבח, נטל את הסכין והחביא אותה במכנסיו. עם שובו לחדר, חטף העורר את הפאוץ' מידיו של אביו, ודקר אותו בחזהו באמצעות הסכין בכוונה להמיתו. לאחר מכן, ביצע העורר מספר תנועות דקירה נוספות, אשר גרמו למספר חתכים בזרועו הימנית של אביו. בשלב זה החלו אחיו ואמו של העורר לאחוז בידו על מנת למנוע ממנו להמשיך ולדקור את האב. כתוצאה מהאירוע התמוטט האב, וכוחות הצלה הוזעקו למקום. עד להגעת כוחות ההצלה, פעל העורר בניסיון לעצור את הדימום מחזהו של אביו. זמן קצר לאחר מכן, נפטר האב מפצעיו.

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה בקשה למעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו. עוד באותו היום הורה בית המשפט קמא על מעצרו של העורר עד למתן החלטה אחרת, והורה לשירות המבחן לנוער להגיש תסקיר מעצר בעניינו. ביום 1.12.2021 הוגש תסקיר מעצר בעניינו של העורר ובו המלצה למצות בחינה של חלופת מעצר אשר יש בה כדי לאיין את מסוכנותו. בתסקיר נוסף, שהוגש ביום 10.1.2022, המליץ שירות המבחן לנוער על שחרורו של העורר לחלופת מעצר במעון הנעול "גילעם", המיועד לבני נוער.

במהלך הדיון שנערך ביום 13.1.2022 הסכים בא-כוח העורר לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר, והצדדים השמיעו טיעוניהם לעניין שחרורו של העורר לחלופת מעצר. המשיבה התנגדה לאימוץ המלצת שירות המבחן, בטענה כי המעשים המיוחסים לעורר משקפים מסוכנות בדרגה הגבוהה ביותר. זאת, בפרט נוכח העובדה שמדובר בשני אירועים שונים בהם עשה שימוש בסכין, וכן במספר אירועים נוספים בהם ביטא כוונה לפגוע באביו. מנגד, העורר טען כי העבירות נעברו על רקע סבלה הממושך של המשפחה מהמנוח. כמו כן, לשאלת בית המשפט, הבהיר בא-כוח העורר כי אין בעצם השחרור לחלופת מעצר כדי ליצור אצל העורר ציפייה ליהנות בבוא העת מהחופשות הנוהגות במעון.

3. בהחלטתו מיום 16.1.2022 עמד בית המשפט קמא על כך ש-"שחרור לחלופת מעצר של נאשם העומד לדין בגין עבירת רצח היא בבחינת אפשרות יוצאת דופן ונדירה ביותר", וקבע כי עסקינן במקרה חריג המצדיק פנייה לאפיק זה. זאת, נוכח גילו הצעיר של המשיב וכן הפוטנציאל השיקומי הגבוה שלו, כפי שעולה מתסקיר המעצר; וטיב החלופה, בשים לב לכך שמדובר במעון נעול מוקף חומה.

נוכח האמור, קיבל בית המשפט קמא את המלצת שירות המבחן והורה על שחרורו של העורר לחלופת מעצר במעון הנעול "גילעם", בכפוף להפקדת ערבויות מתאימות מצד העורר ואמו; איסור יציאת העורר מהארץ; ודיווח מידי למשטרה ולשירות המבחן על כל הפרת חוק מצד העורר. עוד קבע בית המשפט קמא כי העורר: "לא יצא מפתח המעון לכל מטרה שהיא לרבות חופשות ופעילות של צוות המעון מחוץ לכתליו, למעט יציאה בליווי צמוד של אנשי צוות המעון לדיונים בבית המשפט או לטיפול חירום רפואי, שעליו תימסר הודעה מיידית למשיבה".

4. ביום 14.7.2022 הגיש שירות המבחן לנוער תסקיר ובו פירוט אודות התקדמותו של העורר בהליכי השיקום. בתוך כך, המליץ שירות המבחן על שילובו של העורר בפעילויות השונות מטעם המעון, לרבות פעילויות מחוץ לשטח המעון, בפיקוח מתאים.

ביום 19.7.2022 דחה בית המשפט קמא המלצה זו. בית המשפט קמא עמד על כך שהחלטתו הקודמת בדבר שחרורו של העורר לחלופה מבטאת איזון בין האינטרס השיקומי של העורר לבין שיקולי המעצר, וכי הקלה נוספת בדמות יציאה לפעילות מחוץ לכתליו של המעון הנעול עלולה להפר את האיזון האמור. בתוך כך, קבע בית המשפט קמא כי אף על פי שהפעילות המוצעת עשויה להועיל לעורר, מעשיו מלמדים על מסוכנות גבוהה, וכי: "מובן כי אין בשהייה בין כתלי מעון מוקף גדרות, כשהייה מחוץ לכתליו אף בפיקוח מדריכי המעון". על החלטה זו הוגש ערר לבית משפט זה, אולם ביום 15.8.2022 העורר חזר בו מן הערר בהמלצת בית המשפט (כב' השופט י' אלרון; בש"פ 5377/22).

5. בהמשך, הוגש תסקיר מעצר נוסף, בו שב והמליץ שירות המבחן לנוער להתיר את יציאתו של העורר מגבולות המעון לצורך השתתפות בפעילויות. ביום 18.10.2022 דחה בית המשפט קמא המלצה זו, תוך שקבע כי חרף יתרונותיה של פעילות החוץ המוצעת, השתתפותו של העורר בפעילויות אלו עשויה להפר את האיזון עליו עמד בית המשפט בהחלטותיו הקודמות, וזאת בשים לב לחומרת העבירה בה הואשם ולרמת המסוכנות הנשקפת ממנה.

6. ביום 4.1.2023 הוגש תסקיר נוסף, בו פירט שירות המבחן לנוער כי חלה התקדמות בהליכי השיקום של העורר, וכי ניכרת בו יכולת לפתור קונפליקטים באמצעות שיח. יחד עם זאת, שירות המבחן ציין כי העורר מתקשה לשוחח בפתיחות אודות טראומות ילדותו. שירות המבחן העריך כי יציאה מתחומי המעון עשויה להיטיב עם דרכי השיקום של העורר, ולהקנות לו כלים להתמודדות עם מצבים בהם הוא עלול להיתקל במאסר הצפוי לו. בנוסף, העריך שירות המבחן כי מסוכנותו של העורר פחתה, וכי ממילא מדובר במסוכנות נקודתית אשר נגעה ליחסיו עם אביו המנוח.

בהחלטתו מיום 10.1.2023 דחה בית המשפט קמא את המלצת שירות המבחן. בדומה להחלטותיו הקודמות, בית המשפט קמא עמד על כך שחומרת העבירה בה עסקין חמורה במיוחד, וכי אין מדובר באירוע יחיד או בהתרחשות ספונטנית אלא בהתנהגות נמשכת. בהמשך לכך, קבע בית המשפט קמא כי חרף מגמת השיפור הניכרת בתפקודו של העורר, לא חל שינוי מהותי במערך השיקולים הנוגע לתנאי שחרורו. בנוסף, בית המשפט קמא חזר והדגיש כי לאינטרס השיקומי של העורר ניתן משקל רב בהחלטה הנוגעת לעצם שחרורו לחלופת מעצר במעון, בעוד הקלה נוספת בתנאי השחרור עלולה לפגוע באיזון בין השיקולים הצריכים לעניין.

7. מכאן הערר שלפניי. בא-כוח העורר טוען כי יש מקום לקבל את המלצת שירות המבחן ולאפשר לעורר

להשתתף בפעילויות מחוץ לשטח המעון, אשר מהוות, לשיטתו, חלק בלתי נפרד מהתנהלות המעון ומההליך השיקומי. עוד טוען העורר כי מהחלטתו הראשונה של בית המשפט קמא בדבר שחרורו של העורר לחלופת מעצר עולה כי ניתן לסמוך על צוות המעון, ומשכך יש ליתן אמון גם ביכולתם לפקח על העורר בעת שהייתו מחוץ לשטח המעון.

מנגד, המשיבה טוענת כי לא חל שינוי נסיבות המצדיק את קבלת הערר. בנוסף, חולקת המשיבה על הערכת שירות המבחן בדבר מסוכנותו הפחותה של העורר, תוך שהיא מדגישה את חומרת המעשים המיוחסים לו. עוד מציינת המשיבה כי העורר - אשר במועד ביצוע העבירה היה קטין - הוא בגיר כעת, וטוענת כי יש ליתן משקל לעובדה זו במסגרת השיקול השיקומי.

8. לאחר שעיינתי בערר ובנספחיו, ולאחר שמיעת טיעוני הצדדים בדיון שנערך בפניי, באתי לכלל מסקנה כי דין הערר להידחות.

ענייננו בעבירת רצח, מן החמורות שבעבירות הקבועות בחוק, ואין צורך להכביר במילים ביחס לחומרתם של האירועים המתוארים. כפי שנפסק לא פעם, שחרורו של נאשם העומד לדין בגין עבירת רצח, לחלופת מעצר, היא אפשרות נדירה ביותר, שכן רק בנסיבות יוצאות דופן יצליח הנאשם לסתור את חזקת המסוכנות הטבועה בעצם העבירה בה עסקין. וכלשונה של השופטת ד' ביניש:

"מטבע הדברים, אדם המסוגל לבצע רצח, מסוכן הוא לבטחון הציבור, וקשה ביותר להפריך חזקת מסוכנות זו. אדם שאינו בוחל אף בפגיעה בערך הבסיסי והאוניברסאלי של קדושת החיים, אינו ראוי לאמון שהחברה נותנת באדם המשוחרר בערובה - שיקיים את תנאי שחרורו. מקום בו לכאורה הנאשם רצח אדם - אין להניח כי צווי בית המשפט יהיה בהם להטיל עליו מורא. את הסיכון מפניו של הנאשם שפגע בערך הנעלה מכל הערכים - יש להטיל על הנאשם ולא על סביבתו" (בש"פ 2646/97 עודה נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(1) 523, 527-528 (1997)).

יתר על כן, בענייננו, כאמור, על פי הנטען בכתב האישום, אין מדובר באירוע ספונטני אלא בהתרחשות מתמשכת. בית המשפט קמא הלך כברת דרך משמעותית מאוד לקראת העורר בכך שהורה על שחרורו לחלופת מעצר בתנאים, וזאת תוך מתן משקל משמעותי לשיקולי שיקום. נוכח כל האמור, לא מצאתי כי נפל כל פגם בהחלטת בית המשפט קמא לעניין הותרת התנאי שעניינו איסור יציאה משטח המעון על כנו.

סוף דבר: הערר נדחה.

ניתנה היום, ט"ו בשבט התשפ"ג (6.2.2023).

ש ו פ ט

